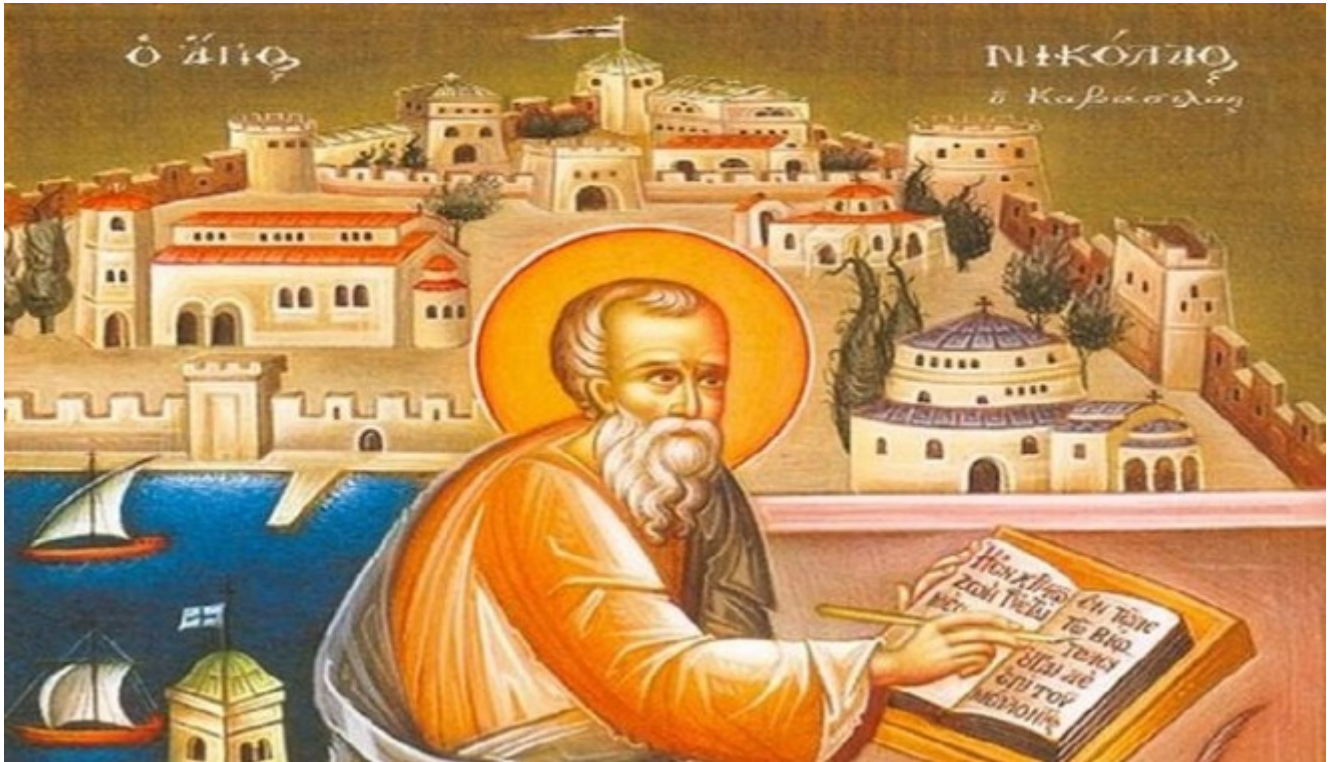

Με τον εύκολο τρόπο του αγίου Νικολάου Καβάσιλα

[Ορθοδοξία](#) / [Πατερική Θεολογία](#)

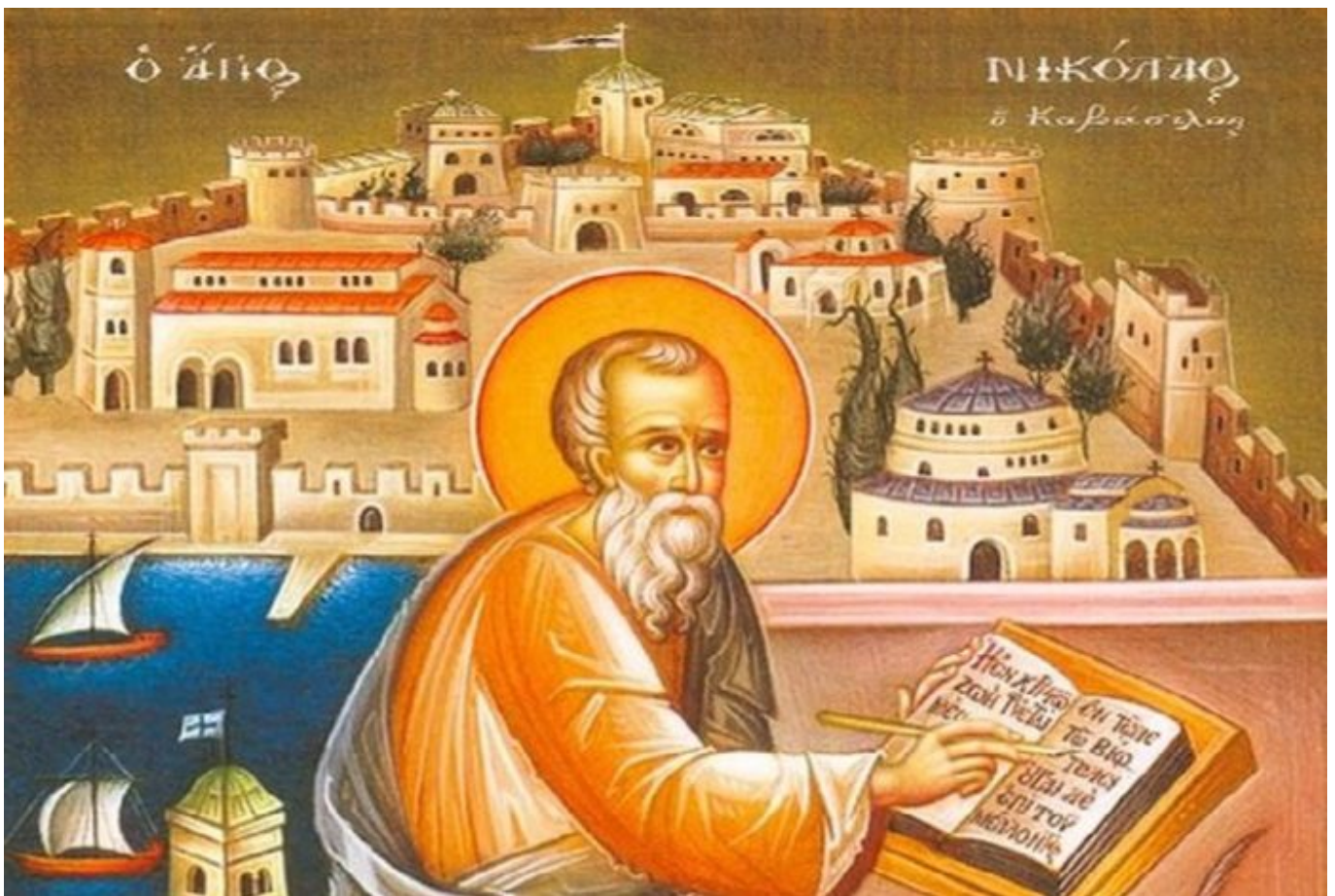
[Κωνσταντίνος Κίνας, Θεολόγος - Νομικός](#)

Ο ἅγιος Νικόλαος Καβάσιλας ἐζήσε τον 14^ο αἰώνα σε μια ταραγμένη εποχή, στην οποία θα μπορούσε κανείς να εντοπίσει αναλογίες με την σημερινή. Συγκεκριμένα, την περίοδο που τα πολεμικά γεγονότα με τους εξωτερικούς εχθρούς του Βυζαντίου κορυφώνονταν και οι ἄνθρωποι σπαράσσονταν ἀπὸ τα έντονα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, ξέσπασαν οι λεγόμενες ησυχαστικές ἐριδες. Ο ἅγιος Νικόλαος υπήρξε λαϊκός θεολόγος και αυτοκρατορικός σύμβουλος και τα χαρακτηριστικά της θεολογίας του είναι η μετριοπάθεια και η σύνεση σε μια εποχή έντονων αντιθέσεων. Βασικοί ἄξονες της διδασκαλίας του, που είναι διαχρονική ἀλλά και ἐπίκαιρη ταυτόχρονα, είναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος «τρέχει» πρὸς τὸν Χριστὸ ὄχι ἀπὸ τὸν φόβο της τιμωρίας ἢ τὴν προσδοκία της ἀμοιβῆς, ἀλλὰ ἀπὸ εὐγνωμοσύνη και ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό

και επίσης ότι κέντρο της χριστιανικής ζωής αποτελούν τα ιερά μυστήρια [1].

Το βιβλίο του «Περί της εν Χριστώ Ζωής» δεν παρουσιάζει μια ηθική διδασκαλία, αλλά την οντολογική προσέγγιση του ανακαινισμένου ανθρώπου από την χάρη του Θεού. Επιγραμματικά, μπορούμε να πούμε ότι το βιβλίο περιγράφει την θαυμαστή συνεργασία μεταξύ της θείας χάρης και της ανθρώπινης ελευθερίας για την πραγμάτωση του έργου της σωτηρίας. Ωστόσο, το μεγαλύτερο μέρος αναφέρεται στην λατρευτική και μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας τονίζοντας τον θεϊκό παράγοντα στην χριστιανική ζωή[2]. Δεν είναι δυνατή μια ατομική πνευματικότητα χωρίς συμμετοχή στην ευχαριστιακή και λατρευτική ζωή της εκκλησιαστικής κοινότητας. Όλες οι εκφάνσεις της ζωής του ανθρώπου καλούνται και μπορούν να μεταμορφωθούν εν Χριστώ. Η πνευματική ζωή δεν είναι φυγή από τον κόσμο, αλλά μεταμόρφωσή του. Συχνά υπογραμμίζεται ότι πρέπει να κατανοηθεί από τον άνθρωπο η μεγάλη αγάπη του Θεού, «ο μανικός έρως», με τον οποίο μας αγάπησε τόσο, ώστε να έρθει ανάμεσά μας, να κάνει δικά του τα βάσανα και τις ταλαιπωρίες της ζωής μας, και να ενωθεί μαζί μας [3].

Ο ιερός συγγραφέας διδάσκει ότι το Βάπτισμα μας δίνει την ύπαρξη και γενικά την κατά Χριστόν υπόσταση. Μας παραλαμβάνει νεκρωμένους και διεφθαρμένους από την αμαρτία και μας εισάγει για πρώτη φορά στην πνευματική ζωή. Το Χρίσμα

καθιστά τέλειο τον αναγεννημένο άνθρωπο, ενσταλάζοντας μέσα του ενέργεια κατάλληλη για μια τέτοια ζωή. Τέλος, η θεία Ευχαριστία συντηρεί και διατηρεί αυτή την ζωή και την υγεία, διότι ο Άρτος της Ζωής μας δίνει την δυνατότητα να διαφυλάξουμε όσα αποκτήσαμε και να συνεχίσουμε να ζούμε. Έτσι ζούμε μέσα στο Θεό μεταθέτοντας τη ζωή μας από τον ορατό αυτό κόσμο προς τον μη βλεπόμενο, χωρίς να αλλάζουμε τον τόπο, αλλά τον τρόπο της ζωής μας. Δεν κινηθήκαμε εμείς προς τον Θεό ούτε ανεβήκαμε εμείς σε Αυτόν, αλλά Εκείνος κατέβηκε και ήλθε σ' εμάς. Δεν τον αναζητήσαμε εμείς, αλλά υπήρξαμε το αντικείμενο της αναζήτησής Του[4].

Στην Παλαιά Διαθήκη μας συνέδεε με τον Θεό ο νόμος, ενώ τώρα μας συνδέουν η πίστη και η χάρη και όσα πηγάζουν από αυτές. Αυτό σημαίνει ότι η σχέση των ανθρώπων με τον Θεό τότε ήταν σχέση δουλείας, ενώ τώρα υιοθεσίας και φιλίας. Γιατί ο νόμος αρμόζει στους δούλους, ενώ η χάρη, η πίστη και η παρρησία είναι προνόμια των φίλων και των παιδιών[5].

Στην παρούσα ζωή εξερχόμαστε από το νερό του Βαπτίσματος αναμάρτητοι, δεχόμαστε τις θείες δωρεές μέσω του Χρίσματος και βιώνουμε την ζωή του Χριστού μετέχοντας στην Ιερή Τράπεζα. Όμως, στον μέλλοντα αιώνα θα είμαστε «θεοί γύρω από τον Θεό», συγκληρονόμοι των αγαθών Του και συμβασιλείς στη Βασιλεία Του, εφόσον βέβαια δεν τυφλώσουμε θεληματικά τον εαυτό μας σε αυτήν εδώ την ζωή και δεν σχίσουμε τον βασιλικό χιτώνα. Διότι η μόνη μας συνεισφορά στην εν Χριστώ ζωή είναι αυτή: Να διατηρήσουμε τις δωρεές που λάβαμε, να διαφυλάξουμε τα χαρίσματα που μας δόθηκαν και να μην πετάξουμε το στεφάνι που με πολλούς ιδρώτες και πόνους έπλεξε για μας ο Θεός[6].

Τι θα μπορούσε να συγκριθεί με την αγάπη του Χριστού προς τον άνθρωπο; Τι αγάπησε ποτέ άνθρωπος τόσο πολύ; Ποια μητέρα υπήρξε τόσο τρυφερή; Ποιος πατέρας τόσο στοργικός; Ποιος καταλήφθηκε από τόσο μανικό έρωτα για την ομορφιά κάποιου, ώστε για την αγάπη του αυτή όχι μόνο να ανεχθεί να πληγωθεί από τον αγαπημένο χωρίς να παύσει να αγαπά τον αχάριστο, αλλά και να θεωρεί τα τραύματα αυτά πολυτιμότερα από οτιδήποτε άλλο[7];

Πριν ακόμη τελειώσει την προσευχή του ο άνθρωπος, ο Θεός θα του πει: «Εδώ είμαι δίπλα σου». Όποιος γνωρίζει αυτή την μεγάλη καλοσύνη του Θεού τι εμπόδιο θα έχει για να προστρέξει σε Αυτόν, αμέσως μόλις αμαρτήσει[8]; Ο Χριστός μας λέει: «Εγώ αγωνίστηκα για την Βασιλεία και με πολλούς κόπους έπλεξα το βασιλικό στεφάνι. Εσείς δεχθείτε το, χωρίς να κοπιάσετε. Τίποτε άλλο δεν σας ζητώ, παρά μόνο να με αγαπάτε». Για ποιο λόγο έκτισε τον ουρανό και τη γη, τον ήλιο και όλο τον ορατό κόσμο και την ασύλληπτη ομορφιά του άορατου και όλα αυτά μόνο με ένα του νεύμα; Και γιατί μας διδάσκει με αυτά όλη Του την σοφία, αν

όχι για να μας επαναφέρει κοντά Του και να μας κάνει να Τον αγαπάμε; Κάνει ό, τι και ένας θερμός εραστής. Μας δείχνει την σοφία, την αγαθότητα και την τέχνη Του, για να μας βάλει μέσα μας τον έρωτα γι' Αυτόν[9].

Δεν χρειάζεται προετοιμασία ή ιδιαίτερος τόπος ή δυνατή φωνή, για να τον επικαλεστούμε. Δεν υπάρχει τόπος στον οποίο να μην είναι παρών, ούτε είναι δυνατόν να μην συνυπάρχει μ' εμάς Αυτός που για όσους Τον αναζητούν είναι πιο κοντά και από την ίδια την καρδιά τους. Πρέπει επομένως να είμαστε σίγουροι ότι θα απαντήσει στις προσευχές μας και να μη διστάζουμε, επειδή είμαστε αμαρτωλοί, αλλά να έχουμε θάρρος, επειδή αυτός που επικαλούμαστε είναι καλός απέναντι στους αχάριστους και πονηρούς. Όχι μόνο δεν παραβλέπει τις ικεσίες των δούλων που αποστάτησαν, αλλά και πριν εκείνοι τον επικαλεστούν και πριν καν Τον σκεφτούν, ήλθε ο ίδιος στη γη και τους κάλεσε πρώτος. Αν λοιπόν μας αναζήτησε χωρίς να Του το ζητήσουμε, πώς θα μας φερθεί, όταν Τον καλέσουμε; [10].

Η μελέτη του Θεού δεν απαιτεί ούτε ιδρώτα ούτε κόπο ούτε χρήματα. Ούτε θα ατιμασθούμε ούτε θα ντροπιαστούμε ούτε θα ζημιωθούμε σε κάτι άλλο. Αντιθέτως και το επάγγελμα μας μπορούμε να εξασκούμε και κανένα εμπόδιο δεν έχουμε για οποιαδήποτε ασχολία. Και ο στρατηγός μπορεί να συνεχίσει να είναι στρατηγός και ο γεωργός να καλλιεργεί τη γη και κάθε τεχνίτης να ασκεί την τέχνη του και γενικά δεν χρειάζεται να εγκαταλείψει κανείς το επάγγελμά του, για να στραφεί στη μελέτη αυτή. Γιατί δεν είναι ανάγκη ούτε να καταφύγει κανείς στην έρημο ούτε τραφεί με άλλου είδους τροφή ούτε να αλλάξει ενδυμασία ούτε

να χάσει την υγεία του ούτε να τολμήσει κάτι άλλο. Αλλά και μένοντας στο σπίτι του και χωρίς να χάσει τίποτα από όσα έχει μπορεί να ζει έχοντας διαρκώς τον νου του στον Χριστό[11].

Αυτό είναι το έργο και των Μυστηρίων και της ανθρώπινης προσπάθειας: να δοθεί η θέλησή μας αποκλειστικά και μόνο στο όντως αληθινό Αγαθό[12]. Αυτήν την ανταπόδοση ζητά από εμάς για όλες τις ευεργεσίες Του: να θέλουμε το αγαθό και να έχουμε προαίρεση αγαθή. Η μοναδική μας συμβολή στην προετοιμασία για την μέλλουσα ζωή είναι η τήρηση των εντολών του Χριστού.[13]. Όταν όμως σβήσει η αγάπη για τον Θεό, ακολουθεί η αδιαφορία για την τήρηση των εντολών Του και η παράβαση του Νόμου Του[14].

Ακόμη και αν σκόνταψαν εκείνοι που διατήρησαν μέσα τους την αγάπη προς τον Θεό, όμως δεν ακολούθησαν άλλο δρόμο ούτε άλλαξαν κατεύθυνση ούτε έχασαν τους οδοδείκτες και τον στόχο τους. Η ορθή πορεία προς τον Θεό είναι να πορεύεται κανείς με σύντροφο την αγάπη προς Αυτόν. Αρετή είναι η ταύτιση του θελήματος του ανθρώπου με το θέλημα του Θεού, ενώ κακία είναι η απομάκρυνση από αυτό[15]. Την αληθινή αγάπη την εισάγει στις ψυχές των χριστιανών η Χάρη των Μυστηρίων[16]. Η δική μας συμβολή στην εν Χριστώ ζωή είναι να διαφυλάξουμε την αγάπη. Γιατί δεν αρκεί μόνο να δεχθούμε το πυρ της αγάπης, αλλά πρέπει και να το συντηρήσουμε και να βάλουμε ξύλα στη φωτιά, για να την διατηρήσουμε. Αυτό πραγματοποιείται, όταν έχουμε την αγάπη ριζωμένη μέσα στη θέλησή μας μέσω των εντολών και τηρήσουμε τους νόμους του Αγαπημένου. Η αγάπη για τον Θεό αποσπά την θέληση μας από παντού ακόμη και από τον ίδιο μας τον εαυτό και την ενώνει με τον Χριστό[17].

Η προσέγγιση που προτείνει ο ιερός συγγραφέας εδράζεται στο ευαγγελικό χωρίο: «Ο ζυγός μου είναι απαλός και το φορτίο μου ελαφρό[18]». Με τον εύκολο τρόπο του αγίου Νικολάου Καβάσιλα συστοιχεί ο λόγος του σύγχρονου αγίου Πορφυρίου: «Είναι δύο δρόμοι που μας οδηγούν στον Θεό, ο σκληρός και κουραστικός με τις άγριες επιθέσεις κατά του κακού και ο εύκολος με την αγάπη. Υπάρχουν πολλοί που διάλεξαν το σκληρό δρόμο και «έχυσαν αίμα, για να λάβουν Πνεύμα», ώσπου έφθασαν σε μεγάλη αρετή. Εγώ βρίσκω ότι πιο σύντομος και σίγουρος δρόμος είναι αυτός με την αγάπη. Αυτόν ν' ακολουθήσετε κι εσείς[19].» Ο σύγχρονος άνθρωπος χαρακτηρίζεται από την πολυπραγμοσύνη, και το διαδίκτυο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ζωής του. Έτσι, ο «δρόμος της αγάπης», γίνεται πιο εύκολος, πιο ευχάριστος, πιο σύντομος. Γίνεται ο δρόμος που ταιριάζει στους ανθρώπους της εποχής μας, που εξαιτίας της υλικής ευμάρειας διαθέτουν λιγοστές σωματικές και ψυχικές δυνάμεις, αλλά παρόλα αυτά επιζητούν την παρουσία του Θεό στη ζωή τους[20].

Παραπομπές:

[1] *Fr. Micah Hirschy, The Kavasilas Option,*
<https://publicorthodoxy.org/2018/04/27/the-kavasilas-option/>

[2] Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το ομώνυμο βιβλίο του αγίου Ιωάννη της Κρονστάνδης, παρόλο που γράφτηκε μέσα σε τελείως διαφορετικό ιστορικό και πολιτιστικό περιβάλλον, αφιερώνει επίσης το μεγαλύτερο μέρος του στα τελούμενα μέσα στον Ναό.

[3] Κεσελόπουλου Ανέστη, *Προτάσεις Ποιμαντικής Θεολογίας,* Θεσσαλονίκη 2004, σελ. 249

[4] Σελ. 45

[5] Σελ. 61

[6] σελ. 77

[7] Σελ. 311

[8] Σελ. 321

[9] Σελ. 331

[10] Σελ. 375

[11] Σελ. 333

[12] Σελ. 385

[13] Σελ. 387

[14] Σελ. 399

[15] Σελ. 413

[16] Σελ. 449

[17] Σελ. 451

[18] Ματθ. 11.30

[19] Βίος και Λόγοι, Ι.Μ. Χρυσοπηγής, Χανιά 2003, σ. 292-3

[20] π. Ανδρέα Αγαθοκλέους,
<http://www.isagiastriados.com/index.php/articles/5006-o-dromos-tis-agapis>

<https://bit.ly/3b8fnkr>